

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

Toimetused, tel. 480-23. Pilekopi 2.

Talitus, tel. 468-24. TALLINN, Toom-Rüütli 10.

Tellimishind aastas Kr. 5.—

Ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektiooni juhataja J. Janusson

Sektiooni nõukogu esimees J. Jaakson

Põllumajandussektiooni juhataja J. Kurkus

Sektiooni nõukogu esimees dr. E. Terasmäe

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 7

Tallinn, 20. veebruaril 1940

VI aastakäik

SISU:

POLLUMAJANDUS

Lammaste arv ja villatoodang 1939. a.	114
Taani munakaubanduse uus korraldus ja Eesti	116
Elusloomade hinnad laastadel 1939. a.	118

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

Lähliitudiseid	120
--------------------------	-----

HINNAD

Toorainete hinnakujunemine	122
Elatusmaksumusindeks jaanuaris 1940	125

POLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

Võiturg	125
Kaseiinurg	125
Peekoniturg	126
Tapaloomade- ja lihaturg	126
Toornahkadeturg	126
Kanamunaturg	127
Piimaturg	127
Teraviljaturg	127
Linaturg	128
Kartuliturg	128
Kalaturg	128

INFORMATSIOONI OSA

Eesti Panga nädalaruanne	129
------------------------------------	-----

VÄLISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE
OSAKONNA TEATED

Sõja mõjud šveitsi väliskaubanduses 1939. a.	130
Uusi väljaveokeelde Hollandis	130
Hollandi karjasaaduste toodang 1939. a.	131
Belgia majanduslääbirääkimised	131
Ödrackspordi katkestamine Türgis	131
Rootsi-Norra raudteekonverents väljaveo arenda- miseks	131
Vaigutootmine Slovakkias	132
Tselluloosi sissevedu Hispaaniasse takistatud	132
Ajalehtede ja raamatukappide normimine Lätis	132
Rootsis alustas tegevust tarvitatud autoõli puhas- tamise vabrik	132
Uus määrus kivisõe tarvitamise piiramiseks	132

CONTENTS:

AGRICULTURE

Number of Sheep and Wool Production in 1939	114
New Egg Trade Regulations in Denmark, and Estonia	116
Prices of Live Stock at Fairs, 1939	118

INDUSTRY AND TRADE

Sundry Information	120
------------------------------	-----

PRICES

Prices of Raw Materials	122
Cost of Living Index in January, 1940	125

AGRICULTURAL MARKETS

Butter Market	125
Caseine Market	125
Bacon Market	126
Cattle and Meat Market	126
Rawhide Market	126
Egg Market	127
Milk Market	127
Grain Market	127
Flax Market	128
Potato Market	128
Fish Market	128

INFORMATION PART

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return	129
--	-----

FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION

Influence of the War on Swiss Foreign Trade in 1939	130
New Export Prohibitions in Holland	130
Dutch Dairy Output, 1939	131
Belgian Economic Discussions	131
Turkey Discontinues Barley Exports	131
Sweden to Export through Norway	131
Production of Resin in Slovakia	132
Cellulose Import Difficulties in Spain	132
Newspaper and Book-stall Regulations in Latvia	132
Reconditioning of Used Motor Oils in Sweden	132
Italy Restricting Cool Consumption	132

PÖLLUMAJANDUS

LAMMASTE ARV JA VILLATOODANG 1939. A. NUMBER OF SHEEP AND WOOL PRODUCTION IN 1939.

P. Kint.

1916. a. arvestati Eestis 620 000 lammast, kuid Vabadussõja lõpuks 1920. a. oli lammaste arv langenud juba alla 552 000, kuid sealt edasi näitab lammaste arv kiiret tõusu ja 1922. a. arvestati lambaid juba 745 000, mis ongi jäänud senini suurimaks lammaste arvuks Eestis. 1925. a. põllumajandusloendusel oli lammaste arv 720 000 ja sealt peale näitas ta järjekindlat langust; 1929. a. põllumajandusloendusel loendati Eestis 476 000 lammast ja aasta hiljem — 467 000 lammast, mis on madalamaks lammaste arvuks viimase 20 a. jooksul. 1930—35. a. näitas lammaste arv järjekindlat tõusu; 1935. a. arvestati Eestis 593 000 lammast ja sealt edasi on lammaste arv väikeste üles-alla-kõikumustega arenenud tõususuunas. 1939. a. põllumajandusloendusel oli Eestis ligi 696 000 lammast, seega on lammaste arv 2 viimase põllumajandusloenduse vahel suurenenud 220 000 lamba võrra ehk 46%.

Ühes lammaste arvu suurenemisega on viimasel ajal pööratud tähelepanu ka lammaste tõulise väärtuse parandamisele. Lammaste tõulise väärtuse parandamiseks on välismaalt veetud sisse tõujääri ja -lambaid. Paremat lammaste tõumaterjali toodi Rootsi ja Inglisest. Kuna välismaalt toodud jäärad ja lambad olid küllalt kallid, andis riik nende sissetoomiseks toetusi.

Lammaste tõulise väärtuse parandamise üheks ja peamiseks eesmärgiks on saavutada suuremat ja kõrgemamihuslikku villatoodangut, kuid selle kõrval ka lammaste raskemat kaalu, kuna meil praegu esinevad lambad on võrdlemisi nõrga kehaehitusega ja kergekaalulised. Villatoodangu suurendamise kõrval tuleb pöörata erilist tähelepanu villa mihuse parandamisele, kuna praeguste lammaste vill on jämedakiuline ja karm, mis ei ole sobiv paremate riidesortide valmistamiseks. Olulisi pahesid senisel villatoodangul on ka kiu lihisus. Viimase pahe vältimiseks on soovitatud muuseas ka har-

vemat niitmist, kuna sageli vill ei ole kahe niitmise vahel suutnud kasvada maksimaal-pikkuseni.

Praegu tuleb lambapidamise ja villatootmise probleemi lahendada peamiselt tingituna sõjaolukorrast. Enne sõda veeti villa ja villasaadusi ca 900—1000 tn sisse ja sama suur oli oma maa villatoodang. Sõjaolukorras on villa sissevedu suuresti takistatud, kui mitte päris katkestatud. Maailmasõjajast on teada, et Inglise ostis 1916.—17. a. Austraalia ja Uus-Meremaa villatoodangu kõik üles ja hiljem pikendati ostulepingut 3 aastale. Ka praeguse sõja algul käidi juba sama teed ja Inglise seadis sisse „villakontrolli“ (wool control), milline ettevõtte peab ostma kokku kõik Austraalia, Uus-Meremaa, L.-Aafrika ja L.-Ameerika riikide villakogused ning ainult selle loal saavad teised tarbijad villa nimetatud maist.

Normaalse tarvituse juures suutis meie oma villatoodang katta poole tarvitusest ja teine pool veeti sisse. Praegu, mil sisseveotingimused ei ole raskendatud mitte ainult veo- ja ostutingimuste tõttu, vaid ka valuutakitsimus muutub raskemaks, peame pöörama suuremat tähelepanu oma maa toodangu suurendamisele. Olgugi et lambapidamine üle riigi lihtlaselt ei ole propageeritav, on meil piirkondi, kus lambapidamise laiendamiseks on soodsaid eeldusi. Seda näeb ette ka põllumajanduse arendamise kava, kus on öeldud: „Lambakasvatuse väljaarendamiseks talukäitise tulukaks kõrvallharuks selleks sobivates rajoonides on tarvilik kindlustada kodumaa väärtuslikule villale samuti ümber-töötatud ja tooretele nahkadele siseturg sissevedu reguleerivate abinõudega ning villa standardimisega, kokkuostu organiseerimisega ja vabrikute kohustamisega kodumaa villa tarvitama. Kodumaa lambakasvatuse saaduste kvaliteedi tõstmiseks on tarvilik subsideerida tarvilises ulatuses sobiva lambatüübi aretamistööd ja sugumaterjali impordi,

jäärajaamade asutamist ning lambakasvatustiliku katsetööd.“

Oma maa lambavillatoodang on aastate järgi kõikunud ligikaudu 700—1000 tn piires, kusjuures toodangut määravaks elemendiks on olnud peamiselt lammaste arv ja väiksemal määral lammaste keskmine villatoodang aastas. 1929. a. oli lambavillatoodang 680,0 tn, 1930. a. langes lambavillatoodang 669,3 tn-le ja suurenes edasi aasta-aastalt kuni 1933. a., mil lambavillatoodangut arvestati 1 013,9 tn-le. Toodangute suurenemine sel ajavahemikul sõltus esmajoones lammaste arvu suurenemisest, kuid väiksemal määral mõjustas toodangute tõusu ka lambalt saadud keskmine villakogus aastas. 1934. a. näitas lammaste arv küll suurenemist, kuid keskmine villatoodang lamba kohta jäi väiksemaks kui aasta varem, mistõttu vähenes ka villa kogutoodang. Villa kogutoodang 1934. a. oli 947,0 tn, näidates 1935. a. veelgi langust ja oli 921,1 tn, s. o. 2,7% väiksem kui aasta varem. Villatoodangu vähenemine oli tingitud keskmise toodangu vähenemisest lamba kohta. 1936. ja 1937. a. tõusid villa kogutoodangud pidevalt. 1936. a. vähenes lammaste arv võrreldes e. a.-ga, kuid keskmine villatoodang lamba kohta suurenes. 1937. a. keskmine villatoodang lamba kohta vähenes, kuid lammaste arvu suurenemise tõttu suurenes villa kogutoodang e. a. 1 024,2 tn-lt 1 118,5 tn-le. 1938. a. lammaste arvu vähenemise tõttu näitas villa kogutoodang langust võrreldes e. a.-ga ja oli 1 112,4 tn. 1939. a. lammaste arv näitas suurenemist ja sellega käsikäes suurenes ka lambavilla kogutoodang, olgugi et keskmine toodang lamba kohta jäi e. a. tasemele. Noorlammaste villatoodang osutus pisut väiksemaks kui aasta varem, kuid vanalammaste villatoodang kujunes suuremaks kui aasta varem. Noorlammastelt saadi riigi keskmiselt 1,00 kg ja vanalammastelt 2,40 kg villa. Aasta varem oli noorlammaste villatoodang 1,10 kg ja vanalammaste — 2,30 kg. Villatoodangud lamba kohta nende vanusrühmituste järgi on viimase 10 a. jooksul siiski märgatavalt muutunud, eriti vanalammaste suhtes. Noorlammaste villatoodang 1929. a.

oli 0,90 kg, kõikides sealt peale 0,90—1,20 kg aastate järgi. Vanalammaste villatoodangus esineb tõusutendents ja see on kõikunud aastate järgi 1,90—2,50 kg aastas. 1929. a. oli keskmine villatoodang vanalambalt 1,90 kg. Võttes 1929. a. keskmise noorlamba villatoodangu = 100, oli see 1939. a. 111; võttes vanalammaste villatoodangu 1929. a. = 100, oli see 1939. a. 126.

Lammaste arv ja villatoodang.

	Lammaste arv 1000	Villatoodang lambalt kg	Villa kogutoodang tn
1930	696,0	1,7	1 179,1
1935	650,0	1,7	1 112,4
1937	650,5	1,7	1 118,5
1936	584,1	1,8	1 024,2
1935	593,2	1,6	921,1
1934	522,1	1,7	947,0
1933	541,4	1,9	1 013,9
1932	514,4	1,5	785,6
1931	473,6	1,4	683,9
1930	467,2	1,4	669,3
1929	476,0	1,4	680,0

Noor- ja vanalammaste vaherkord 1929—39. a. on muutunud. 1929. a. oli lammaste üldarvust 45,6% noorlambaid ja 1939. a. 50,4%, seega on noorlammaste arv karjakoostises suurenenud. Arvestades ka seda, et 1929. a. põllumajandusloendusel loendati noor- ja vanalammaste vahe — 1 a. vanuse piirist ja 1939. a. põllumajandusloendusel 6 kuu piirist, võib öelda, et tegelikult on lammaste koostis suurenenud veelgi rohkem kui näitavad vastavad protsentarvud. Noorlammaste arvu suurenemine lammaste üldarvus mõjustab ka omajagu villatoodanguid, sest noorlammastelt saadud keskmine villatoodang on rohkem kui pool väiksem vanalammaste omast.

Lambavilla kogutarvitust siseturul arvatakse 1400—1900 tn-le, millest kodumaine toodang on senini katnud poole. Praegu makstakse 60% (rendemendi) puhtuse juures I sordi kodumaisest lambavillast 6 kr kg ja 1,50 kr. lisamaksu, seega kokku 7,50 kr. kg, II sordi villast 5,40 kr. + lisamaks 1,20 kr., seega kokku 6,60 kr. kg ja III sordi villast 4,80 kr. kg (III sordi villale praegu lisa ei maksta).

TAANI MUNAKAUBANDUSE UUS KORRALDUS JA EESTI. NEW EGG TRADE REGULATIONS IN DENMARK, AND ESTONIA.

A. Joasalu.

Kanamunade väljaveo tsentraliseerimisega Eestis oleme väliskaubandusliku organisatsiooni poolest jõudnud kõigist eksportmaist ette. Tootjaist koosnevaile munatööstustele rajatud ühistegelik väljaveokorraldus on ideaalseim, mida on võimalik rajada. Eesti on ses suhtes ainulaadne maa.

Kuigi kanamunade väljaveodu on tsentraliseeritud tegelikult ka Lätis ja Leedus, puudub seal nii selgepiirilisel läbiviidud süsteem nagu Eestis.

Oma sisekaubandusliku korra poolest oleme aga jäänud maha mitmest riigist. Õpetlik on ses osas võrrelda Taani uut munakaubanduse määrust meie oludega. (Uue määruse lühike kokkuvõte ilmus „Majandusteadetes“ nr. 6 s. a.)

Eestis on kanamunade kokkuostu alal püütud hoida kinni endise piiramata vabaduse põhimõttest — osta ja müüa võib igaüks, kel selleks on tahtmist. Taani seadusandlus on läinud palju kaugemale. Alates 9. II k. a. on keelatud Taanis kanamune tootjailt osta edasimüügi otstarbel ilma põllumajandus- ja kalandusministeeriumi loata. Ühtlasi on kindlad nõuded arvepidamise kohta. Taanis, muide, võib määruses ettenähtud ostuplankette tellida ainult ühelt teatud trükikojalt, mis määruses on eraldi nimetatud.

Eestis peale munatööstuste tööle hakkamise ei ole enam jäänud eriti palju kanamunadega kauplajaid, kuid üksikuid hangeldajaid siiski veel tegutseb. Teatud hooaegadel püüavad paljud neist osta mõningaid koguseid kanamune kokku, hoiavad need alal hinnatõusu lootuses ja teevad sel kombel endile puhaskasu. Nende üle puudub igasugune ametlik kontroll. Kuigi müüdavate kanamunade mihuse nõuded on määrusega avaldatud, ei suudeta nende nõuete täitmist jälgida, sest munadega hangeldajate koosseis võib olla väga vahelduv. Samuti on jäänud täielikult täitmata see määruse nõue, et kanamunade kokkuost võib toimuda ainult läbivalgustamisega ning mihuse ja kaalu alusel. Kui hangeldajail on võimalus müüa sortimata kaupa, ei tarvitse nad näha vaeva kanamunade läbivalgustamisega. Samuti ei ole neil erilist tarvet kaaluda jä-

rele, sest paariviisi ostmine on ostja taskule sageli kasulikum. Mõnekroonised trahvid, millised on määratud mõnel üksikul juhul, ei suuda kutsuda korrale kõiki korrarikkujaid — hangeldajaid. Täiesti mõjuv vahend siseturumunakaubanduse tervendamiseks oleks ka meil lubade-süsteemi kehtimapanek. Kui ministeeriumil on lubade andmise kaudu teada kõik ülesostjad, on tal hõlpus neid kontrollida ja määruste mittetäitmisel load võtta ära. Taani uue seaduse järgi võib põllutööminister seadusest ja määrusest üleastujaid trahvida isegi kuni 2000 kr-ga.

Koos kauplajate kõva kontrollimisega on Taani uue seaduse ja määruse järgi seatud sisse ka tugev kontroll kauba mihuse kohta. Taanis võivad nüüdsest peale olla müügil ilma templita ainult 1. valiku munad, kuna kõik madalama väärtusega munad peavad olema üksikult tembeldatud vastava märgiga. See tembeldamine algab juba tootja juurest. Tootja vabaneb sellest kohustusest ainult siis, kui ta müüb kauba alatisele ostjale, kes enda juures teostab sortimise ja 2. valiku tembeldamise. Kuid igal juhul peab tootja saama 2. valiku munade eest vähem hinda kui prima-kauba eest. Taani munakaubanduse seaduse esimese paragrahvi esimene lause ütleb nimelt: „Igaüks, kes ostab 2. valiku või veel madalama väärtusega kanamune edasimüügi otstarbel, peab tootjale või ülesostjale maksma madalamat hinda võrreldes 1. valiku munadega, ning ülesostja peab selle hinna vahe viima edasi tootjani“. Hinnavahe tekib sellega, et 1. valiku munade hinnast arvatakse teatud osa maha, mille võrra 2. valiku eest makstakse vähem. Mahaarvamine peab olema üle riigi ühesugune ning mahaarvatava summa määrab kindlaks põllutööminister sellekohase komisjoni ettepanekul.

Sellisel korraldusel on suur edendav mõju. Tootjaid õhutatatakse parema kauba andmisele. Ühelgi viisil ei tohi ostjad maksta 2. valiku munade eest sama hinda, mis 1. valiku eest. Munade sortimine kokkuostul omab seega tõeliselt määravat tähtsust.

Eesti määrus näeb küll ette, et kanamunad

tulevad osta läbivalgustamisega ja mihuse alusel, kuid jätab lahtiseks hinnaküsimuse. Sellega on loodud olukord, et seaduse rahuldamiseks kanamunadega hangeldajad küll veeretavad kanamune lambi ees, panevad ka mõned munad eraldi korvi, kuid hinda maksavad kogu kauba eest võrdsest.

Tootjaile ei taha keegi olla kaade, kui nad mõnelt hangeldajalt saavad mõne sendi rohkem 2. valiku munade eest. Kuid asja edendamise seisukohalt ei saa seda kuidagi pidada õigeks. Munade mihuse parandamine peab algama tootja juurest, teisti ei ole edu mõeldav. Ja tootjal peab olema huvi selle parandamise vastu. Kui aga halva kauba tootja saab sama hinda, mis heade kanamunade müüja, halvatakse loomulikult igasugune paremuspiire. Seda kahjuks võimaldab meie munakaubanduses valitsev praegune kord. Selles äratundmises on aga taanlased oma korda muutnud.

Kauba mihust võivad rikkuda ka kanamunade kogujad, kui nad kaupa õigel ajal ei saada edasi. Eestis oli see varem kombeks, et eksportöride munakogujad lasksid kaubal nädalapäevad seista endi juures enne hinnatõusu ning panid odavama hinnaga ostetud kauba siis rongile, kui kõrgem noteering oli juba hakanud kehtima. Praegune munauhisuste korraldus lubab ses suhtes loota küll ausamat asjaajamist, kuid et siin otseselt on tegemist rahaga, ei ole eksimused kunagi päris võimalud. Taani uus määrus on selleski suhtes pannud kehtima õige valju korra. Taanis on 9. II s. a. alates keelatud kanamunade kogumine igal kesknädalal kella 16 alates kuni neljapäevani kella 24-ni. Kõik kokkuostjad, kes ise ei sordi, peavad omad ladud kesknädalal tühendamise ja kauba eksportöridele või muile ostjale saatma ära nii, et kaup jõuaks nende kätte neljapäeval kella 12-ks. Sortimine peab toimuma siis 48 tunni jooksul.

Kuna Taanis hakkab uus noteering kehtima tavaliselt reedest alates, peavad kõik eelmise noteeringuga ostetud munad olema saadetud ära enne hinnamuutust. Sellega on lõigatud ära igasugune kasusaamisvõimalus kanamunade hoidmise läbi. Munade mihuse säilitamiseks on sellisel korraldusel suur tähtsus, sest suvel võib mõnepäevane hoidmine kana-

mune tunduvalt rikkuda. Eksportör ei saa seda viga enam kuidagi parandada, mille on teinud tootja või kokkuostja. On siis arusaadav, et taanlased püüavad oma kauba hea nime huvides kutsuda tootjaid ja munade kogujaid võimalikult korrale. Priima-kanamunade mihusenõudeid on Taanis samuti tublisti tõstetud. 1. valiku munade õhuruum ei või olla suurem kui ca 3 mm. Eestis ostetakse 1. valiku kaubana veel 5 mm õhuruumiga kanamune.

Nagu näeme, ei ole Taanis kõrgema mihuse taotlemisel kokkutud tagasi õige kaugeleminevaist normimisist. Kokkuostjailt nõutakse erilubasid, kirjutatakse ette hinnavahe 1. ja 2. valiku munade vahel ning määratakse isegi päevad ja kellaajad, millal võib kanamune koguda ja millal mitte. Kanamunade kokkuostuformularid on avaldatud Taani riigiteatajas ning määratud isegi trükikoda, kust neid võib tellida.

Kas ei tuleks meilgi võtta eeskuju Taani seadusest ja määrusest? Kanamunade sisseja väljaveokontrolli seadus on vana juba kümnekond aastat. Põllumajandussaaduste kaubandusliku liigitamise seadus on kehtinud üle pooltosina aasta. Mõlemad need seadused jätavad korraldamata kanamunade kokkuostu küsimuse, ei lahenda mõjuvalt hinnavahet erinevate mihusastmete vahel ega korralda kanamunade siseturukaubandust selliselt, et kauba mihus oleks kõigiti hoitud ja kaitstud. Vastav määrus kanamunade väljaveokontrolli teostamise üle on pärit veel mitme eksportööri ajast ega vasta praegusele olukorrale. Tegelik elu näitab meie seniste korralduste puudulikust. Välismaised suured võistlejad lähevad edasi palju julgemate sammudega. Arvestades Taani uusi norme munakaubanduses näib, et meil ei piisa ainult senise määruise ümberredigeerimisest, vaid tuleb muuta ka vastavaid seadusi ning viia läbi senisest hoopis erinevad põhimõtted. Kui senini ei julgetud seda teha nn. vabakaubanduse rikkumise hirmul, näitab meile nüüd Taani eeskuju, et seda hirmu ei tarvitse tunda. Taanile ei heida keegi ette mingit diktatuurimajandust, otse vastupidi, Taani on vana demokraatlik maa ja püüab sellisena. Kuid ometi on seal pandud kehtima valjud normid munakaubanduse kohta, kuna teisel teel ei ole edu kindlustatud.

ELUSLOOMADE HINNAD LAATADEL 1939. A.

PRICES OF LIVE STOCK AT FAIRS, 1939.

Elusloomade hinnad laatadel näitasid eelnenud aastail püsivalt tõusu, kuna üldise konjunktuuri paranemisega loomapidamine evis järjest suuremat tähtsust. Üldise tulundusliku olukorra ja rahuldavate loomasöödasasade mõjul suurenes loomade arv ja 1939. a. juunis ületas lehmade, sigade ja kodulindude arv kõik eelnenud aastad. Areng jätkus tõususuunas ka teisis loomapidamisharudes. Kuna loomade söötmingimused aasta algul olid rahuldavad, oli loomade pakkumine laatadel tagasihoidlik ja üldine hindade paranemine jätkus. Mais, mil selgusid talvekahjustused ristikheinapõldudel, kaldusid veiste ja hobuste hinnad langusele. Hiljem järgnesid külmale ja sademetevaesele kevadele põuane suvi ja sügis. Üldine loomasöödasasade vähesus suurendas loomade pakkumist ja mõne kuuga langesid hinnad tunduvalt. Sept. olid kõigi loomaliikide hinnad madalamad kui e. a. ja hindade langus esines mitmel loomaliikidel veel ka järgmisil kuul, kuni dets., mil lühenes üldine hindade paranemine.

Hobuste hind on näidanud 1934. a. tõusu ja saavutas kõrgeima seisuga m. a. I poolel, mil häist hobuseist maksti 6 k. keskmiselt 459 kr. ja keskmisest 282 kr., kusjuures kõrgeim oli heade hobuste hind apr. — 506 kr. ja keskmise headusega tööhobustel märtsis — 317 kr. Aasta II poolel langesid hinnad tunduvalt ja heade hobuste hinnaks kujunes 348 kr. ning keskmisil 200 kr. Madalam oli hind nov., mil paremaid hobuseist maksti 307 kr. ja keskmisest 189 krooni. Seega näeme kuude kestel hindade langust, mis märts-nov. ulatus 39%-le. Aasta keskmiselt jäi paremate hobuste hind e. a. tasemele 404 kr-ga. Seejuures oli aasta I poole hind 11,7% kõrgem ja II poolaastal 12,6% e. a-st madalam.

Keskmise headusega hobused langesid hinnas enam ja maksusid aasta keskmiselt 241 kr e. a. 265 kr. vastu, s. o. 9,1% vähem. Aasta I poolel oli hind 2,9% kõrgem ja II poolel 21,9% e. a-st madalam. Hinnalangus oli tingitud väiksema väärtusega hobuste

suuremast pakkumisest ja nõudmise vähesusest. Dets. näitasid hobuste hinnad taas tõusu.

Maade järgi maksusid hobused kõrgeimat hinda Virumaal, kus häist hobuseist maksti 465 kr. ja keskmisest — 288 kr., järgnevad Harju — 450 kr. ja 263 kr., Tartu — 433 kr. ja 256 kr., Järva — 428 kr. ja 242 kr., Valga — 409 kr. ja 244 kr., Võru — 409 kr. ja 243 kr., Viljandi — 404 kr. ja 248 kr.

Väiksem kui riigi keskm. hind oli Pärnumaal — 386 kr. ja 249 kr., Lääne — 385 kr. ja 237 kr., Petseri — 384 kr. ja 172 kr. ning Saaremaal 291 kr. ja 202 kr.

Veiste hindades esines e. a-ga võrreldes langus, seejuures olid aasta I poolel hinnad e. a. kõrgemad häil lipsilehmadel 3,6% ja keskmisil 7,3%, härgadel-pullidel 7,8% ja lihalehmadel 3,8%. Aasta II poolel esinenud hindade languse tõttu olid hinnad e. a. madalamad häil lipsilehmadel 22,1% ja keskmisil 25,6%, härgadel-pullidel 21,0% ja lihalehmadel 26,8%.

Head lipsilehmad maksusid aasta keskmiselt 102 kr. e. a. 112 kr. vastu ja keskmised 76 kr. e. a. 84 kr. vastu, s. o. 10% vähem.

Lipsilehmade hind tõusis kõrgseisu apr., mil paremad neist maksusid 122 kr. ja keskmised 94 kr., ning langes madalamale okt., mil häist lipsilehmadest maksti 83 kr., s. o. 32,0% vähem, ja keskmise headusega lipsilehmadest 62 kr., s. o. 33,0% vähem. Esinenud hindade languse tõttu aasta II poolel kujunes aasta keskmine lipsilehmade hind madalamaks kui e. a. ja oli 1937. a. tasemel, mil paremaid lipsilehmadest maksti 101 kr. ja keskmisest — 77 kr.

Maade järgi maksusid lipsilehmad kõrgeimat hinda Harjumaal, kus paremaid maksti 111 kr. ja keskmisest — 88 kr., järgnevad Järva — 111 kr. ja 77 kr., Viljandi — 108 kr. ja 77 kr., Tartu — 100 kr. ja 76 kr., Viru — 98 kr. ja 75 kr., Pärnu — 95 kr. ja 77 kr., Lääne — 94 kr. ja 73 kr., Valga — 92 kr. ja 68 kr., Võru — 86 kr. ja

63 kr., Petseri — 84 kr. ja 62 kr. ning Saaremaa — 78 kr. ja 59 kr.

Lihaloomadest oli härgade-pullide hind kõrgem jaanuaris 125 kr. ja langes püsivalt kuni sept., mil neist maksti 76 kr., s.o. 32,2% vähem. Aasta lõpul hinnad paranesid ja härgadest-pullidest maksti okt. 78 kr., nov. 80 kr. ja dets. 90 kr.

Aasta keskmiselt maksusid härjad-pullid 97 kr. e. a. 104 kr. vastu, s. o. 6,7% vähem. Aasta I poolel maksti härgadest-pullidest 111 kr. ja II poolel 83 kr. Territoriaalselt oli härgade-pullide hind kõrgeim Viljandimaal 102 kr., järgnevad Harju- 96 kr., Tartu- 91 kr., Valga- 88 kr., Viru- ja Pärnu- 83 kr., Järva- ja Lääne- 80 kr., Petseri- 77 kr., Võru- 76 kr. ning Saaremaa — 68 kr.

Lihalehmadest maksti aasta keskmiselt 71 kr. e. a. 80 kr. vastu, s. o. 11,3% vähem, seega esinev hinnalangus on suurem kui parimali lihalaomadel ja nimelt pullidel.

Kuude järgi oli lihalehmade hind kõrgeim märtsis ja apr. — 86 kr., langes järgnenud kuul pidevalt ning jõudis nov. madalseisu, mil maksti 55 kr. Hinna kõrg- ja madalseisu vahe seega 35,3%. Dets. tõusis lihalehmade hind 60 kr-le. Maade järgi maksusid lihalehmad Harjumaal 75 kr., Viljandi- 70 kr., Tartu- 66 kr., Valga- 65 kr., Viru- 64 kr., Järva- ja Pärnu- 63 kr., Lääne- ja Petseri- 60 kr., Võru- 59 kr. ja Saaremaal 57 kr. Mullikad maksusid aasta keskmiselt 50 kr. e. a. 57 kr. vastu, s. o. 12,3% vähem. Seejuures oli aasta I poole keskmine hind 58 kr. ja II poolel 41 kr. Kõrgeim oli hind apr. 61 kr. ja madalaim okt. ja nov. 39 kr. Dets. maksusid mullikad 40 kr.

Mullikad maksusid Harju- ja Virumaal 52 kr., Järva- ja Viljandi- 50 kr., Pärnu- ja Valga- 48 kr., Lääne- ja Tartu- 42 kr., Saare- ja Petseri- 40 kr. ning Võrumaal 37 kr.

Vasikad maksusid aasta keskmiselt 9,9 kr. e. a. 10,4 kr. vastu, s. o. 4,8% vähem.

Madalaim oli vasikate hind apr. — 8,8 kr. ja kõrgeim sept. ja dets. — 11,0 kr. Aasta lõpul oli vasikate hind seega m. a. tasemel.

Maade järgi maksusid vasikad Virumaal 10,9 kr., Harju- 10,7 kr., Lääne- ja Pärnu- 10,6 kr., Järva- 10,3 kr., Tartu- 9,9 kr., Viljandi- 9,8 kr., Valga- 9,6 kr., Võru- 9,3 kr., Petseri- 9,2 kr. ja Saaremaal 9,0 kr.

Lambad maksusid aasta keskmiselt 11,9 kr. e. a. 12,1 kr. vastu. Kõrgeim oli hind veebr. — 13,6 kr. ja madalaim okt. — 10,0 kr. Aasta lõpul hinnad tõusid ja lammastest maksti nov. 10,5 kr. ja dets. 12,3 kr.

Aasta teise poole hind oli esimesest madalam 14,8%.

Maade järgi oli lammaste hind kõrgeim Viljandimaal — 12,9 kr., järgnevad Pärnu- 12,3 kr., Järva- 11,7 kr., Valga- 11,6 kr., Harju- 11,4 kr., Viru- ja Tartu- 11,1 kr., Lääne- 11,0 kr., Võru- 10,6 kr., Petseri- 10,1 kr. ja Saaremaa 9,4 kr.

Põrsaste hinnad kujunesid e. a. kõrgemaiks. Nii maksusid kuni 6 näd. vanused põrsad 11,0 kr. e. a. 10,2 kr. vastu, s. o. 7,8% enam, ja 6—10 näd. vanused põrsad 14,5 kr. e. a. 14,2 kr. vastu, s. o. 2,1% enam. Põrsaste hind oli aasta esimesel poolel üldiselt kõrge ja juunis maksti kuni 6 näd. vanuseist põrsaist 13,9 kr. ja 6—10 näd. vanuseist isegi 17,6 kr. Aug., mil põua- kahjustuse tagajärjel ilmnesis söötteraviljade ja kartuli vähesed saagilootused, lamgesid põrsaste hinnad järsult ning jõudsid madalseisu okt., mil kuni 6 näd. vanuseist põrsaist maksti 7,5 kr. ja 6—10 näd. vanuseist 10,8 kr. Nov. maksusid põrsad vanusele vastavalt 8,0 kr. ja 11,3 kr. ning dets. 10,2 kr. ja 13,0 kr.

Kõrgemat hinda maksusid põrsad P.-Eestis Harjumaal, kus kuni 6 näd. van. põrsaste hind oli 11,8 kr. ja 6—10 näd. vanustel 15,6 kr., järgnevad Lääne- 11,2 kr. ja 15,0 kr., Järva- 11,2 kr. ja 14,9 kr., Pärnu- 11,1 kr. ja 14,8 kr., Viljandi- 11,0 kr. ja 14,4 kr., Viru- 10,8 kr. ja 14,3 kr., Tartu- 9,8 kr. ja 13,9 kr., Võru- 9,5 kr. ja 13,2 kr., Valga- 9,3 kr. ja 13,7 kr., Petseri- 8,8 kr. ja 12,2 kr. ning Saaremaa 8,7 kr. ja 12,0. Üldiselt on põrsaste miiljaidiks L.-Eesti ja ostjaiks P.-Eesti talundid, mistõttu põrsaste hinnad on ka P.-Eesti mais kõrgemad. Kokkuvõttes võib tähendada, et elusloomad laetadel peale vasikate maksusid aasta esi-

mesel poolel kõrgemat hinda kui aasta varem. Aasta teisel poolel esinenud hinnalanguse tagajärjel olid hinnad peale vasikate kõigil loomaliikidel madalamad aasta I poolest ja madalamad ka e. a. samaaegseist hindadest.

Aasta keskmine hind oli pörsastel e. a. st vähe kõrgem, hobuseil ja lammastel peagu e. a. tasemel. Veiste hinnas esines tunduv hinnalangus, kusjuures paremad lipsilehmad langesid hinnas vähem. Aasta lõpul näitasid hinnad üldiselt paranemist.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa kinnitatud projekti ja kirjelduse kohaselt:

■ A. Jansen'ile, Pärnus, Kuninga 32, asetsevas ning ümberkorraldatud trükikojas töötamiseks. Ettevõttes töötab 6 töölit. Jõuandjaks el.-mootor 2,5 HJ. Trükitakse trükitooteid.

■ Firma „Lauavabrik ja puumaterjali ladu J. H. Kropman" omanikele M. Kolovskyle ja J. Kropman'ile Tartus, Lao 45 asetsevas ning ümberkorraldatud lauavabrikus töötamiseks. Ettevõttes töötab 30 töölit. Jõuandjaks 3 el.-mootorit 16 HJ ning aurumasin 45 HJ. Metsamaterjal töötletakse ehitusmaterjaliks.

■ H. Uusberg'ile, Vaoküla vallas, Valgemaal, asetseva „Nahksepa" ajutise saeveski korraldamiseks ja sisseseadmiseks antud tähtaja pikendamiseks kuni 15. VII 40. Ettevõttes töötab kuni 20 töölit. Jõuandjaks lokomobiil 50 HJ. Saetakse metsa ehitusmaterjaliks.

■ Kiltisi sae- ja jahuveski A.-s-ile, Kiltisis, Virumaal, tema mahapõlenud tööstushoonete asemele uue saeveski- ja puutööstuse ehitamiseks ja korraldamiseks. Ettevõttes töötab kuni 120 töölit. Jõuandjaks lokomobiil 130 HJ. Metsamaterjal töötletakse ehitusmaterjaliks.

■ N. Jaansoo'le, tema Pärnus, Brakmanni 1 asetsevas ning ümberkorraldatud pesuõmblustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 12 töölit mehaanilisi jõuallikaid kasutamata. Valmistatakse meeste- ja naistepesu.

■ O.-ile „Tallinna Külmuhoone", Tallinnas, U. Sadama 2, asetsevas ning ümberkorralda-

tavas Tallinna linna külmuhoones tööstuskorstna ümberehitamiseks.

■ G. Tomson'ile, Aluste-Pärnjõe talus, Väandra vallas, Pärnumaal, asetseva jahuja saeveski ning telliskivitööstuse hoonete ümberehitamiseks, korraldamiseks ning sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 9 töölit. Jõuandjaks puusõegaasimootor 45 HJ. Jahvatatakse teravilja, saetakse metsa ehitusmaterjaliks ning valmistatakse telliskive ja põllutorusid.

■ O.-ile „Orto", tema Vene-Balti tehase hoones nr. 76 asetsevas keemiatehases tarbekeemia- ja pesusoodatööstuse ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõtte selles osas töötab kuni 25 töölit. Jõuandjaks 2 el.-mootorit 2,75 HJ. Valmistatakse pesusoodat, värve, tinti ja mitmesuguseid teisi tarbekeemiaaineid.

■ Esimene Eesti Sooltööstus omanikule N. Goldstein'ile, tema Tallinnas, Raevalla 3 asetsevas sooltööstuses laohoone ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 32 töölit. Jõuandjaks 3 el.-mootorit 5 HJ. Puhastatakse ning töötletakse tapamajadest saadavaid toorsooli ja põisi.

■ G. Tomson'ile, Aluste-Pärnjõe talus, Väandra vallas, Pärnumaal, asetsevas ning ümberkorraldatud jahuja saeveskis ning telliskivitööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 9 töölit. Jõuandjaks puusõegaasimootor 45 HJ. Jahvatatakse teravilja, saetakse metsa ehitusmaterjaliks ning valmistatakse telliskive ja põllutorusid.

■ A. Löötmann ja H. Tamsar'ele, Tallinnas, Tatari 4, nende Raplas kr. nr. 97, asetseva pesupesemistöökoha korraldami-

seks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab kuni 15 töölisi. Jõuandjaks 3 el.-mootorit 2,5 HJ. Pestakse ja triigitakse pesu.

■ Põhja Paberi- ja Puupapivabrikute A/ü-le Tallinnas, Tartu m. 86, asetseva paberi- ja puupapivabriku katlamaja ja jõujaama ümberkorraldamiseks ja sisseseadmiseks. Katlamajas töötab 92 töölisi ning jõujaamas 12 töölisi. Jõuandjaks auruturbiinid 4300 HJ ja 2050 HJ, aurumasin 1000 HJ ning 28 el.-mootorit 1380 HJ. Toodetakse auru- ja elektrienergiat tööstuse tarbeks.

■ J. Riivik'ule, Tartus, Kastani 179 asetseva mehaanilise puutööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 5 töölisi. Jõuandjaks el.-mootor 5 HJ. Valmistatakse laudsepatöötooteid.

■ A/s-le „Volta Tehased“, Tallinnas, Tööstuse 47, asetsevas elektrimasinate-tööstuses hoone nr. 26, ehitusremonttööliste kõrvalruumide sisseseadmise otstarbel ümberehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 153 töölisi. Jõuandjaks 175 el.-mootorit 440 HJ. Valmistatakse elektrimootoreid, transformaatoreid, mitmesuguseid elektriaparaate, ventilaatoreid ja pumpi vedelike jaoks.

■ A/s-le „A. le Coq“, Tartus, Tähtvere 56—62 asetsevas õlletehases linnaserehekuivatise laiendamiseks ja uue kuivatistisseadme sisseseadmiseks ja korraldamiseks.

■ Jälanõudetööstus „Kungla“ omanikele A. Grünberg, A. Kunberg ja B. Pedak'ile, Tartus, Gustav-Adolfi 5 asetseva jälanõudetööstuse korraldamise tähtaja pikendamiseks kuni 1. VI 40. Ettevõttes töötab kuni 35 töölisi. Jõuandjaks 7 el.-mootorit 5,15 HJ. Valmistatakse mitmesuguseid meeste- ja nais-tejalatseid.

■ Ins. O. Lossmann & Ko-le, Tallinnas, Harju 21, nende Tallinnas, S. Tartu m. 105 Eesti Dvigateli hoones nr. 19 asutatava ehitus-isoleeriplaadi ja isoleertorutehase muudetud plaanide järgi ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 15 töölisi. Jõuandjaks 3 el.-mootorit 5,6 HJ. Valmistatakse tulekindlaid plaate hoonete isoleerimiseks külma, sooja ja niiskuse vastu.

■ Vatku Kartuliühisusele, Aaspere vallas, Virumaal asetseva „Vatku“ piiritustööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 5 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 18 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

■ O/ü. „Radix'ile“, Padise vallas, Harjumaal, asetseva piiritustööstuse ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 4 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 10 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

■ „Esimene Eesti Sooltetööstus“ omanikule N. Goldstein'ile, tema Tallinnas, Raevalla, 3 üleviidud ning ümberkorraldatud sooltetööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 32 töölisi. Jõuandjaks 3 el.-mootorit 5 HJ. Puhastatakse ning töötleatakse tapamajadest saadud toorsooli ja põisi.

■ J. Migdal'ile, tema Tallinnas, Volta 3, asetseva kudumistööstuse üleviimiseks Tallinna, Tartu m. 45 ning seal korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab kuni 20 töölisi. Jõuandjaks 5 el.-mootorit 8,8 HJ. Valmistatakse sukki, sokke, barette ja villast, puuvillast ning kunstsiidist saile.

■ T. Büttner'ile, Tallinnas, Luha 40, asetsevas ning ümberkorraldatud kudumistööstuses töötamiseks, arvatud välja plaanid näidatud hoone lit. „C“. Ettevõttes töötab kuni 60 töölisi. Jõuandjaks 6 el.-mootorit 8,4 HJ. Valmistatakse sukki, trikooriid ja trikoopesu.

■ J. Madison'ile, Pärnus, Aida 5, asetsevas ning ümberkorraldatud masinatööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 16 töölisi. Jõuandjaks el.-mootor 9 HJ. Valmistatakse masinaosi, veepumpi ning väiksemaid tööstusmasinaid, parandatakse auto- ning traktorite mootoreid.

■ A. Hofrichter'ile Tartus, Kaluri 43 asetsevas ning ümberkorraldatud vasevalu-, aparaatide- ja masinavabrikus töötamiseks. Ettevõttes töötab 10 töölisi. Jõuandjaks el.-mootor 3,4 HJ. Valmistatakse vasevalu, katelde armatuure, laboratooriumide seadiseid ja masinaid piiritusvabrikuile.

■ ETK-le, tema Tallinnas, Jaama 10, üleviidud ja seal korraldatud ja sisseseatud õmblustöökojas töötamiseks. Ettevõttes töötab 47 töölisi. Jõuandjaks 35 el-mootorit 5,5 HJ. Valmistatakse puuvillast pesu- ja tööriideid.

■ P. Liivile, Muhu vallas, Virumaa, asetsevas ning ümberkorraldatud „Vasta” siirupi- ja tärklisöstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 6 töölisi. Jõu-

andjaks aurumasin 12 HJ. Toodetakse tärklisist ning siirupit.

■ Põhja Paberi- ja Puupapivabrikute A.-i-le, tema Tallinnas, Tartu m. 99 asetsevate vagunite parandustöökoja ja ladude korraldamiseks ning sisseeadmiseks. Ettevõtte selles osas töötab 2 töölisi. Jõuandjaks el-mootor 1,5 HJ. Parandatakse vaguneid ning hoitakse tööstusele vajalikke materjale.

H I N N A D

TOORAINETE HINNAKUJUNEMINE. — PRICES OF RAW MATERIALS.

Heites tagasi pilgu toorainete hinnakuju- nemisele maailmaturul möödunud aastal, tähendatagu kõigepealt, et alates jaanuarist kuni aug. 1939. a. osutasid maailmaturuhinnad üldiselt võrdlemisi stabiilset iseloomu. 1937. a. kevadel ilmnenuid hinnatõrjumine, mis kandus edasi ka veel 1938. a.-sse, peatus aga müllu üldiselt; teatavaid väiksemaulatuslikke muutusi võis konstateerida vaid toorsiidid-, kautšuki-, tina- ja tsingihindade ajal (hinnakõvenemistendents), samuti ka hõbeda ja mõnede kanepi erisortide hindade kohta (hinnatõrjumistendents). Enamik Euroopa maade poolt teostatud ulatuslikumad sisseostud tagavarade soetamiseks tähtsamate toor- ja tarbainete ajal (mainitagu, näit., teravilja, suhkru, villa, dšruuti, kautšukki, metalle ja õli) aitasid vaid omalt poolt kõvendada üldist hinnataset.

Sõjategevuse puhkemine ning sellega kaasunud transportolude raskene- mine, traditsiooniliste kaubandussuhete katkemise jms. põhjustasid toorainete hinnaolus- tiku tunduvalt muutusi. Üldiselt on puhke- nud sõja tagajärjel toorainete hinnad tõu- nud, peiguti tähelepanuväärses ulatuses. Hinnatõus on üksikute toorainerühmade suhtes kujunenud siiski võrdlemisi ühtlusetuks.

Tugevamat hinnatõusu tuleb nentida tekstiiltoorainete kohta, milliste jä- rele nõudmine on püsivalt olnud elav. Näit. on toorsiidid- ja dšruudihinnad üldiselt kahe- kordistunud, kuna ameerika, egiptuse ja ida-

india puuvilla hinnad kõvenesid kohati 30—60%; villahinnad kallinesid 20—30%, lina (belgia) kuni 40% ning kanep (jugoslaavia) kuni 80%.

Alates m. a. okt. on mitmesugused puu- villasordid hinnas tugevasti tõusnud: ameerika puuvill (middling) kõvenes ca. 30%, kus- juures müllu nov. algul noteeriti see New Yorgis 9 cts lb, tänava jaanuari algul juba 10,73 cts lb. Egiptuse puuvilla hind kõvenes ca. 40%, kuna ida india puuvilla hind tõusis koguni ca. 60%. Ühendriiges evib ses suhtes tendentsimääratlevat tähendust eeskätt sõja kõrgkonjunktuur, kuna egiptuse ja ida india puuvillasortide hindade tõusule on avalda- nud mõju suhteliselt piiratud puuvillavarus- tus eeskätt Inglises. Kuna Ühendriiges on puuvilla, eksportpreemiaid tunduvalt vähen- datud, või see omakorda mõjustada puu- villa väljavedu. Arvestada tuleb siiski seal- seid ulatuslikke puuvillatagavaru, milliseid hinnatakse praegu veel ca. 11 milj. pallile. Toorsiidihinna, kahekordistumine müllu on põhjustatud pigem selle tooraine tarvituse hoogsast suurenemisest P.-Am. Ühendriiges, ent eriti ka Jaapanis kui maailma suurimas toorsiidid tootmismaas endas. Eraikordselt elav- nenud nõudmisele toorsiidid järele ei vastanud selle tootmine kaugeliki rahuldavas ulatuses, tingituna eeskätt vastavate tööjõudude puu- dusest Hiina Jaapani sõja tõttu.

Eriti tunduv tõus dšruudihindades oli põh- justatud eeskätt Inglise ja Prantsuse era-

kordselt suurenenud nõudmisist mainitud tekstiiltoorainete järele, samuti ka Ühendriige ulatuslikest ostutehingust; kõigele sellele liisandus hiljem Kalkutta džuudidööstuses puhkenud streigiliikumine. Džuudid hinnad on jõudnud nüüd tasemeni, milline, näit., Ühendriiges džuudi asendamist puuvillatoodetega märgatavalt soodustab. Ühtlasi märgitagu Hollandi-Indiat, kus džuudivaabrikud oma aastast tootmiskapatsiteeti kavatsesivad lühema aja jooksul tõsta 6 milj. džuudilikotiit 12 milj. le. Rõõhiti tööstuse tootmisvõime tõstmisega tahetakse ka džuudilikasvatust laiendada. Samalaadseid tendentse omavarustuse arendamisel on märgata ka mõnedes teisis mais, näit., ka Egiptuses.

Viimaseil aastail asetleidnud toorsiidihindade tugev tõus on omalt poolt põhjustanud kunstkiudainete-tööstuse tootmistegevuse intensiiveerimist; seda eeskätt P.-Am. Ühendriiges, millised on tavaliselt esinenud toorsiidis suurima tarbijaina maailmas. Mõistagi on mainitud tööstusharu tegevuse laienemist mõjustanud ka sõda. Toorsiidihinnad on sõja puhkemisest saadik kallinenud ca 70%, nimelt 2,50 dollarilt lb 4,00 dollarile; seevastu on kunstsiidilõnga ja tselluloosvilla hinnad muutunud üldiselt võrdlemisi vähe. Ka ameerika villatööstuses on märgata ümberorienteerumist tselluloosvilla suurema tarvituse suunas. Märgitagu ka Itaalia tselluloos- ja lanitaalvilla toodangu kahekordistamise kavatsust.

Ka värviliste metallide hinnad tõusid mullu tunduvalt, ehkki üldiselt väiksemas ulatuses kui tekstiiltoorainel. See asjaolu on osalt seletatav rahvusvahelise toorainekartelli poliitikaga; nimelt, alates m. a. sept. on mainitud kartell oma senist piiramispoliitikat märgatavalt pehmenetanud ning mõne tooraine (vasik, inglüstina) tootmisulatus määramisest täiesti loobunud.

Sõja puhkemisel hakkas Inglise kogu oma impeeriumi piires tõstma metallide, eriti aga vase tootmist. Rahvusvahelise vasekartelli tegevus faktiliselt lahkis ning vase tootmist laiendati ka P.-Am. Ühendriiges ulatuslikult. Mullu suvel noteeriti New Yorgis vase (elektrilüüti) 9,80 cts lb, okt. algul juba 12,00 cts ja nov. 12,50 cts lb. Inglüstina noteeriti New Yorgis m. a. suvel veel 49,00 cts lb,

nov. ulatus see juba 52,75 cts lb. Tsingino-beeringud olid m. a. suvel 4,50 cts lb New York, nov. aga 6,50 cts lb.

Kautšukiturgudel tõusid hinnad pärast sõja puhkemist eeskätt suurenenud ostude tõttu maailma suurima kautšukitarvitaja P.-Am. Ühendriige/kuika/Inglise ja Prantsuse poolt. Tingituna Ühendriige autotööstuse kõrgest tegevusmäärast kujunes kautšukitarvitus mullu seal eriti ulatuslikuks; võrreldes eelnenud aastaga suurenes kautšukitarvitus P.-Am. Ühendriiges 1939. a. üle 50%, ületades seega märgatavalt kautšukitarvitus suhtes olnud rekordaastad 1936 ja 1937. Kautšukitagavarad Ühendriiges mullu ühtlasi tunduvalt vähenesid, ulatudes aasta lõpul ca 118 000 tn-ni (e. a. 254 000 tn vastu). Ühendriige ja Inglise vahel sõlmitud kaubanduskokkuleppe põhjal pidi vahetatama ameerika puuvilla inglise kautšuki vastu (80 000 tn); sõja tagajärjel on aga ses tehingus ilmnenud teatav viivitus, tingituna eeskätt Inglise vastava omatarvitus laienemisest kui ka vajaliku tonnaži piiratusest. Rahvusvahelise kautšukikartelli poolt otsustati kautšuki eksportkvootet 1940. a. I veerandi kohta tõsta 80%-le.

Teraviljahindadest märgitagu nisu- ja rukki hindu, millised mullu tõusid ca 50%. Näit. noteeriti nisu Chicagos mullu suvel 77—78 cts buš, nov. algul aga juba 85,25 cts ning k. a. jaanuari algul 104 cts buš; rukis — Chicagos mullu suvel 53—54 cts buš, m. a. nov. 55,50 ja k. a. algul 75 cts buš. Mõõduandva tähendusega mainitud teraviljahinna tõusule mullu oli muuseas ka see, et ameerika taliteraviljasaak osutus madalamaks kui viimase 10 aasta keskmine. Ent tuleb pidada silmas, et Kanada peab tänavu realiseerima oma rekordsaagi; teiseks ka Austraalia, kellel villa, või ja teiste agraarsaaduste turustamisega, on tekkinud tõsiseid raskusi, on mure oma võrdlemisi suure nisusaagi mahutamiseega tänavu.

Kakao-ubade hinnad kõvenesid mullu võrdlemisi vähe, seda eeskätt suure pakkimise tõttu vastavais tootmismaisis; kohvihinnad jäid tootmismaisis ja P.-Am. Ühendriiges üldiselt muutusetuiks, seda nimelt vastava nõudmise tagasimineku tõttu Euroopa mais.

Kohvinoteeringuis New Yorgis võis nentida mullu isegi väikest nõrgenemistendentsi: näit. noteeriti mullu suvel kohvi (rio nr. 7) New Yorgi börsil 5,12 cts pro lb, m. a. nov. algul aga 4,25 cts ning tänava jaanuari algul 4,24 cts lb.

Mis puutub ameerika toiduõlide ja -rasvade hindadesse, tõusid need sõja puhkemisega küll algul, ent viimaseil kuul on suurenenud pakkumise tagajärjel taas veidi nõrgenenud. Näit. noteeriti sulatatud rasv Chicago börsil m. a. nov. algul 7,15 cts lb, dets. aga 6,75 cts.

Peatselt pärast sõja puhkemist Euroopas oli märgata Ameerika õlihindade kõvenemist. Kui veel 29. aug. m. a. noteeriti bensiini Gulf Coast fob 4,75 cts gallon, tõusis see juba 12. sept. 6,50 cts-le ning püsis sel tasemel kogu sept. Väidetakse, et mainitud hinnatõus oli tingitud pigem üldisest psühholoogilisest tegureist kui turuolukorra fundamentaalsest muutumisest. Mõnel pool meenutatakse, et mõõdunud maailmasõja ajal tõusid õli ja bensiinihinnad erakordselt kõrgele ning peeti võimalikuks samasuguse kõrgkonjunktuuri kordumist sel alal ka nüüd. Tuleb aga tähendada, et praegu on õlimajanduse üldolustik siiski märksa teissugusam kui 1914. a. ja sellele järgnenud aastail. Vahepeal on tulnud juurde rida uusi suuri õlitootmismaid; mainitagu vaid Venezuelat, Iraani, Columbiat, Iraaki jt. Õlitoodang maailmas 1914. a. võrdus 56 milj. tn-ga, 1938. a. aga üle 280 milj. tn. Mõistagi on õlitarvitus vahepeal ühtlasi suurenenud, ent tähendatagu, et praegune tootmiskapasiteet on üldiselt veelgi suurem kui näitab tegelik toodang.

Mullu sügisel osutusid õli ja bensiini laoseisud P.-Am. Ühendriiges veel võrdlemisi ulatuslikeks aga olnud algul märgata neis kuigi tunduvalt vähenemistendentsi. Alles hiljem hakkasid laod märgatavamalt kahanema, seda osalt ka mõnede tootmispiiramisvõtete mõjul.

Okt. m. a. bensiinihinnad Ühendriiges lõdvenesid taas: eesmärgitud noteering langes 6,25 cts-le, ning järgnenud kuul kestis hindade nõrgenemistendents veelgi edasi; näit.

m. a. nov. noteeriti bensiin Gulf Coast fob juba 6,00 cts, dets. — 5,75 cts ning tänava jaanuaris 5,25—5,50 cts gallon. Mainitud hinnatõrgenemine on tingitud eeskätt ameerika bensiini erakordselt suurest pakkumisest. Juba kuid tagasi oli ilmne, et bensiini Ühendriiges on toodetud ülemääraselt rohkesti. Sõja puhkemise järel laienes bensiini tootmine veelgi, kuma oodati erakordseid suuri tellimusi Inglisest ja Prantsusest. Vastavaist andmeist aga nähtub, et Ameerika bensiini-eksport esimesil sõjakuul näitas koguni tagasiminekut: m. a. aug. ulatus bensiiniekспорт Ühendriigest 4,3 milj. barreile, sept. — 4,2 milj. ning okt. veel vaid 3,4 milj. barreile. Mainitud okt. bensiini väljaveokogus osutus mullu isegi umbes 24% madalamaks kui e. a. samal kuul.

Rõõbiti bensiinihindade liikumisega kujunesid üldiselt ka mitmete teiste õliisortide hinnad. Märksa teissugust liikumist osutasid aga määrdeõlide hinnad. Pärast sõja puhkemist tõusid Ameerika määrdeõlide hinnad kiiresti; võib teatava õigusega kõnelda koguni „boom’ist“ määrdeõlide hindade suhtes, seda eriti kõrgemamihuslike määrdeõlide suhtes, milliste eest on makstud kõrgeimat hinda viimaste aastate vältel. Näit. noteeriti m. a. aug. lõpul pennsylvania: õli (neutral 150 vis. 3. col. 25 p. p.) eksporthinnaks f. a. s. New York 23,50—24,50 cts gallon, sept. aga juba 33,00—34,00 cts, okt. — 40,00 cts. Hiljem nõrgenesid määrdeõlide hinnad veidi ning ulatusid k. a. jaanuaris 37,00—39,50 cts-le.

Eriti tugevasti pärast sõja puhkemist tõusid Rumeenia õli hinnad, üldiselt rohkem kui 50%. Bensiinihind, milline ulatus sept. algul 65 š 9 d tn, tõusis nov. juba 102 š 3 d, ning tänava jaanuaris 114 š-le fob Constanza. Ka petrooleumihind tõusis, näit. 44 š 7 d-lt sept. 63 š-le nov. ning 84 š 3 d-le k. a. jaanuaris fob Constanza. Rumeenia õli- ja bensiinihindade areng võrreldes Ameerika omadega on sõja puhkemisest saadik kujunenud seega märksa teissugusemalt, üldiselt tugevas tõususuunas. See on seletatav muudugi rea eriliste teguritega, millised Rumeenia õli- ja bensiinihindu on erakorraliselt tõstvalt mõjustanud.

ELATUSMAKSUMUSINDEKS JAANUARIS 1940.

COST OF LIVING INDEX IN JANUARY, 1940.

Sõja puhkemisest saadik on hindade tase kõikjal tõusnud. Hindade tõusu mõjustavad ühelt poolt nõudmise suurenemine, teisalt transport- ja kindlustuskulude tõus. Need asjaolud mõjustavad peamiselt impordikaupade hindu, kuid osalt on hinnatõusust haaratud ka paljud eksportkaupad. Esimestel sõjakuudel oli hinnatõus võrdlemisi tagasihoidlik, kuid ulatuslikumalt ilmneb käesoleval aastal.

Nii tõusis elatusmaksumus tänava jaanuaris võrreldes möödunud aasta detsembriga 7,3%, kusjuures tõusid toitlus- 7,1%, kiite- ja valgustuskulu 6,4%, ja riietuskuulu 10,1%. Võrreldes möödunud aasta augustiga, s. o. seisundiga enne Euroopa sõja puhkemist, on elatusmaksumus tänava jaanuaris tõusnud 13,4%, kusjuures tähtsamatest kulumühmadest

toitluskulud on tõusnud 13,2%, kiite- ja valgustuskulu 18,1% ja riietuskuulu 20,2%. Võrreldes möödunud aasta sama ajaga, s. o. jaanuariga, on elatusmaksumus tänava jaanuaris tõusnud 12,8% (toitluskulu 11,9%, kiite- ning valgustuskulu 12,8% ja riietuskuulu 20,2%).

Elatusmaksumus-indeksid

(1927—31 = 100)

	1939					1940	
	Jan.	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dets.	Jan.
Üldindeks	103,1	102,5	104,2	105,5	105,9	108,3	116,3
Toitlus	93,9	92,8	93,9	94,9	95,9	98,1	105,1
Korter	249,2	253,6	253,6	253,6	253,6	253,6	253,6
Kiite- ja valgust.	98,5	94,0	97,1	100,8	98,2	104,4	111,1
Riietus	94,4	94,4	98,7	99,7	99,7	103,0	113,5

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Kuna m. n. esines transportoludes takistus, lükati esmaspäeval 19. II s. a. mele eksportvõihinna noteerimine edasi järgmisele korrale.

Taanis on võitootmine transpordiraskuste tõttu muutunud ebasoodsaks. Jõusõttade tunduva kallinemise tagajärjel on taani piimamajandus sunnitud kandma suuremaid raskusi kui, näit., maad, kus karjapidamine on rajatud oma maa söödabaasile. Raskuste pehendamiseks on piimamajandusele Taanis sunnitud maksuma riiklikku toetust edasi, missuguse seaduse eelnõu esitas hiljuti põllutöminister ka parlamendile. Vastava seaduse eelnõu järgi makstakse eksportitud võile juurde 6% selle tegelikust hinnast, ning alandatakse jõusõttahinda 3 Tkr. 100 kg kohta. Kahe

kuu, s. o. veebr. ja märtsi, jooksul läheks see-ga põllumajanduse toetamiseks ligi 12 milj. Tkr., s. o. võihinna tõstmise kaudu 4 milj. Tkr. ja jõusõttahinna alandamisest 8 milj. Tkr.

Võieksport Taanist näitas 1939. a. tagasiminekat võrreldes 1938. a. Nii langes võieksport koguselt 149 300 tn-le ja väärtuselt 370,5 milj. Tkr.-le 1938. a. 158 100 tn ja 378,6 milj. Tkr. vastu.

Hollandist näitas aga või väljavedu 1939. a. suurenemist. Nii eksportiti Hollandist 1939. a. võid koguselt 56 434 tn 46,23 milj. fl. väärtuses 1938. a. 50 866 tn 43,78 milj. fl. vastu.

Siseturul olid võihinnaid üldiselt e. n. tasemel.

KASEIINITURG. — CASEINE MARKET.

Kaseiinihindade noteerimiskomisjoni koostööl noteeriti 19. II kaseiinile endised hinnad, s. o. toorkaseiini I sordi hinnaks 24 s. kg ja II s. — 22 s. kg, kusjuures toorkasei-

iin peab sisaldama kuivainet 36%. Vastavalt kuivainesisaldusele võib kaseiini-hind kujuneda kas kõrgemaks või madalamaks.

Kaseiiniturul püsib kindel tendents.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Vastavalt ekspordivõimalusile püsivad peekon- ja elussigade hinnad juba kauemat aega muutmata.

19. II—25. II s. a. maksavad Lihaekspordi ühistapamajad põllupidajaile peekonsigadest järgmisi hindu senti kg:

Tapakaal	I sort	II sort	III sort	IV sort
60—72 kg . . .	104	99	93	Sise-
55,5—59 „ . . .	99	95	89	turu-
72,5—75 „ . . .	99	95	89	hinnad
75,5—80 „ . . .	95	81	88	

TAPALOOMADE- JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

M. n. jäi tapaloomade ja lihaturu tegevus suurema muutuseta. Veiste pakkumine, mis nädala algul oli tagasihoidlik, suurenes tunduvalt nädala teisel poolel ning nädala keskmiselt jäi pakkumine kui ka nõudmine keskmise piiresse. Pakkumise suurenemine nädala teisel poolel oli arvatavasti ajutine ja tingitud nädala pühast.

Nii maksus suurmüügil veiselihha:

Suured pullid: rammusad 57—60 s. ja keskmised 55—57 s. kg.

Väiksemad pullid: rammusad 55—58 s., keskmised 54—55 s. ja lahjad 53—54 s. kg. Eluskaalu järgi maksusid suuremad pullid 34—37 s. ja väiksemad pullid 31—33—35 s. kg.

Lehmad ja härjad: nuumatud 60—65 s., rammusad 55—60 s., keskmised 45—50 s., lahjad 40—45 s. ja praak (rebasteile) 35—40 s. kg; eluskaalu järgi alates lahjadest 24—30—36—39 s. kg.

Mullikad: nuumatud 60—65 s., rammusad 55—58 s., keskmised 52—55 s. ja lah-

Elussigade hindadeks noteeriti sama-ajavahemikule: kuni 120 kg rasked 72 s. eluskaalu-kg, 120—160 kg rasked 80 s. eluskaalu-kg ja raskusega üle 161 kg 72 s. eluskaalu-kg.

Sead raskusega 90—110 kg eluskaal, sõltuvalt ekspordivõimalusist, võivad minna ekspordiks kas elussigadena või tapetult.

Poeginud emiseid ekspordiks ei võeta vastu.

jad 42—50 s. kg; eluskaalu järgi 30—33—35—39 s. kg.

Vasikate pakkumine oli keskmine, nõudmine samuti. Tendents kindel.

Tapetud vasikad ühes nahaga ja pudematega maksusid: nuumatud 70—75 s., rammusad 60—65 s., keskmised 50—55 s. ja lahjad 45—50 s. kg; eluskaalu järgi vastavalt sordile 34—40—47—56 s. kg.

Lammaste pakkumine väike, nõudmine üle keskmise. Tendents kindel. Tapetud lambad, rammusad maksusid 75—82 s., keskmised 70—75 s. ja lahjad 65—70 s. kg.

Eksportlambaliha-hind on endine, s. o. 125 s. kg; eluskaalu järgi franko saatejaam 54 s. kg.

Sigade pakkumine keskmine, nõudmine keskmine, hinnad siiski näitasid 2 s. tõusu kg-lt. Tendents kindel. Tapetud sead peekonkaalulised ja rasvasead maksusid 97—102 s., lihasead 92—97 s. ja poeginud emised 85—87 s. kg.

TOORNAHKADE TURG. — RAWHIDE MARKET.

Toornahaturu seisund muutuseta. 16. II s. a. noteeriti Börsikomitee juures toornahkade hinnad tootjaile franko vastuvõtupunkt 19. II—25. II s. a. järgmiselt:

Veisenahad, värsked I sort pulli-110 s. kg, lehma- ja mullikanahad 90 s. kg, II sort pulli-100 s. kg, lehma- ja mullikanahad 80 s. kg ja praaknahad 65 s. kg; soolatud I sort pulli-130 s. kg, lehma- ja mullikanahad 110 s. kg, II sort pulli-115 s. kg, lehma- ja mullikanahad 96 s. kg ja praaknahad 82 s. kg. Tendents kindel.

Vasikanahad, kuivad I sort, kerged värskelt kuni 3,5 kg kr. 4,80 tk., II sort värskelt raskemad kui 3,5 kg ühe kg hind kr. 1,55 ja III sort praaknahad kr. 3,00 tk. Tendents selgusetu.

Lambanahad, I sort OJ kr. 4,10 tk., II sort J kr. 3,50 tk., III sort L kr. 2,75 tk., IV sort K kr. 2,25 tk. ja V sort praaknahad kr. 0,80 tk. Tendents kindel.

Hobusenahad, I sort soolatud 17 kg rasked ja üle ning värskelt 20 kg rasked ja üle kr. 13,00 tk., II sort soolatud nahad alla

17 kg rasked ja värskelt alla 20 kg rasked kr. 9,00 tk. ja III sort soolatud ning värsked praaknahad kr. 5,00 tk. Tendents kindel.

Karusloomanahkade turu seisund püsib endiselt kindlana. Võrreldes eelmise noteeringuga tõusid hinnas punarebase-, tuhkru-, orava- ja naaritsanahad. Metsjänese- ja nirginahkade hind jäi püsima eelmisele tase-
mele, kuna mägranaha hind langes.

Karusloomanahkade hindade noteerimisko-
misjoni koosolekul noteeriti 16. II s. a. nah-
kade hinnad franko vastuvõtupunkt järgmi-
selt:

Jahi, täisväärtuslikud karusnahad: mets-
jänese- kr. 0,50 tk., punarebase- kr. 18,00 tk.,
tuhkru- (tõhk) kr. 8,00 tk., nirgi- kr. 2,75 tk.,
orava- kr. 0,80 tk., naaritsa- kr. 22,00 tk. ja
mägranahad kr. 3,00 tk. Tendents püsiv.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunahinnad välisturgudel näitasid
m. n. paranemist. Seetõttu kujunes meie
eksportmunade kallkullatsioonihinnaks 107 s.
kg, mis on 18 s. kg kohta kõrgem kui e. n.
Riiklikult kindlustatud hinna tõttu noteeriti
meie eksportmunadelle endine hind, s. o.
130 s. kg franko kogumispunkt. Ka sise-

turumunade ja väikeste kanamunade hind
jäi endiseks, s. o. vastavalt 120 ja 90 s. kg
franko kogumispunkt. Tendents rahulik.

Siseturul maksusid m. n. kanamunad s.
paar:

Tallinnas	14—19	Valgas	19—20
Tartus	15—19	Rakveres	18—19

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahinnad püsivad. Piimahindade no-
teerimiskomisjoni koosolekul 19. veebruaril
s. a. Börsikomitee juures noteeriti Tallinna
kohta lahtisele piimale endised hin-
nad, s. o. I. valiku rõõskpiim müügil pii-
makauplustele 14. senti ltr. ja müügil pii-
matööstustele 13 s. ltr., II. valiku rõõsk-
piim müügil piimakauplustele 12 s. ltr. ja
müügil piimatööstustele 11 s. ltr. Külma
järelduusel piima juurdetulek vähene; nõud-
mine on endiselt elav ja ületas pakumise.

Väikemüügil maksus piim piimakauplus-
tes m. n. senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas	18—20	—	15—17	14—15
Tartus	17—18	14—15	—	13—14
Narvas	16	—	—	13
Pärnus	19	15	—	14
Rakveres	17	—	—	13
Valgas	16	—	—	12
Viljandis	16	—	—	12—13

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Teraviljahinnad näitasid osalt tõusu, osalt
jäid aga e. n. tasemele. Tõus ilmes Chicagos
rukki- kui ka nisuhindades, kuid Winnipegis
jäid teraviljahinnad enam-vähem e. n. tase-
mele.

Rukkihinnaks noteeriti m. n. keskmiselt
Chicagos 67,68 c. buš. e. n. 66,17 c. vastu, s.
o. 11,11 kr. kv. e. n. 10,86 kr. vastu, s. o.
2,3% hinnatõusu. Winnipegis jäi rukkihind e.
n. tasemele — 74,29 c. buš., s. o. 12,20 kr. kv.

Nisuhinnaks noteeriti m. n. keskmiselt
100,80 c. buš. e. n. 98,80 c. vastu, s. o. 15,44
kr. kv. e. n. 15,14 kr. vastu, s. o. 2% hinna-
tõusu. Winnipegis noteeriti nisuhinnaks 86,46

c. buš. 85,48 c. vastu, s. o. 13,25 kr. kv. e. n.
13,10 kr. vastu, s. o. 1,1% hinnatõusu.

Maisihind jäi e. n. tasemele ja maksus
56,21 c. buš., s. o. 9,23 kr. kv.

Sisemaa-linnade turgudel oli teraviljaga vä-
he tehinguid. Hinnad jäid hulgi- kui ka jae-
müügil enam-vähem e. n. tasemele. Sisemaa-
linade turgudel maksusid m. n. teravili ja te-
raviljasaadused s. kg:

	Rukis	Nisu	Oder	Kaer	R. jahu	N. jahu
Tallinn	20	25	18	14	20	30
Narva	20	20	16	14	20	30
Tartu	17	21	16	12	18	30
Valga	18	23	17	11	18	27
Rakvere	16	20	11	10	18	28

LINATURG. — FLAX MARKET.

Linaturul, mis hoidis kuni jaanuari lõpuni kindlat ja tugevat tõusutendentsi, tekkis veebr. I poolel teatud kaikenemine, kusjuures tuli isegi konstateerida nõrgenemist hindades. Kuna müütapalkutavad linatagavarad ei ole kuigi suured ja pakkumine on tagasihoidlik, on hinna tagasimineki väike ning tung püsib endiselt kindlana.

Linaturul teatud murrangu tekkimine veebr. on kõigi viimaste linakaubandushoogude iseloomustusiks. Hooaja I poolel osteti hoogsalt ja hind liikus tõusutendentsis, kuid jaan. lõpuks, mil saadi hädatarvilikud tagavarad, muutusid ärid ostudes tagasihoidlikemaks.

Viimaseil laataidel ei ole meil toodud lina kuigi palju turule. 10. veebr. peetud Laura laadal oli üle 20 000 kg lina ja samal päeval Rääpina laadal 8000 kg lina. Petseri kuulaa-

dale 15. veebr. toodi 20 000 kg lina. Linahind neil laataidel oli kr. 1.95—2.00 kg R-sordi alusel.

Linahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 16. II k. a. Tallinna Börsil noteeriti linakokkuostuhinnad riiklike standardsortide alusel franko kokkuostja ladu s. kg-lt.

Võru- ja Petserim. Mujal Bestis

R	198	188
HD	189	179
D	180	170
OD	171	161
LOD	162	143
H	153	143

Takk I sort	133
Takk II sort	123
Takk III sort	111
Takk IV sort	96
Bhitustakk	20—25

Tendents vaikne.

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

Veebruaris kestvad külmad tunduvalt pidurdasid kartulikaubandust. Ainult tööstuskartuleid ostetakse piiritusvabrikuis. Mitmel vabrikul on kartulikeldrid väikesed, kuhu mahub ainult paari nädala töötlemise tagavarad. Et pidevalt jätkata töötamist, peavad vabrikud aegajalt külmadele vaatamata täiendada kartulitagavaru. Vabrikuis makstud hinnad kõikusid 16—18 s. tärklise-kg.

Veebr. I poolel laaditi Virumaal paaris raudteejaamas üle 10 vaguni tööstuskartuleid, millised saadeti lõunapoolasuvaisse piiritusvabrikuisse. Raudteejaamades maksti põllumeestele kokkutoodud kartuleist enamuses kr. 3,50 kv., millist hinda olid sunnitud maksma ka raudteejaamadele lähemal asuvad vabrikud.

Maalt nõutakse ka söögikartuleid Tallinna

varustamiseks, kuid praegused ilmad ei võimalda söögikartulite kokkuvõtmist.

Rootsis raskete veolude tõttu näitavad kartulihinnad järjest tõusu; nii noteeriti Stockholmis veebr. esimesil päevil Rkr. 13,00 kv. Rkr. 10,50 vastu jaan. algul, seega tõus ca Rkr. 2,50 kv.

Kartuli- ja kartulitärklise hindade noteerimiskomisjoni koosolekul 19. II 40 Börsikomitee ruumes noteeriti järgmised kartuli väljamaksumihinnad põllumeestele:

Tööstuskartul piiritusvabrikuis 16—18 s. tärklise-kg ehk kr. 3,10—3,50 kv. Tendents püsiv.

Kartulitärklis franko Tallinn sort superior 81 s. kg ja prima 29 s. kg. Tendents kindel. Hinnad kehtivad 19. II kuni edasiseni.

KALATURG. — FISH MARKET.

M. n. kestis sisevete ja Pärnu lahe kalastuses endine ebasoodus seisund, mistõttu parimate kalaliikide — koha, haugi ja latika — saak jäi nõrgaks.

Et mainitud kalasortide järele püsib elav

nõudmine siseturul kui ka väljaveoks, kujunesid kalahinnad 5 s. kg-lt kallimaks.

Kalureile maksti kohast I valik 105—110 s. kg, haugist 60—70 s. kg, latikast 45—50 s. kg. Ahvenasaak oli võrdlemisi rahuldav, ranniku-

hinnas väike muudatus: ahven I valik 35—36 s. kg, II valik 20 s. kg.

Tallinna turul nõuti I valiku kohast 130—150 s. kg, II valiku — 100—120; Tartus I valiku koha 120—130 s. kg; latikas-keskmised 35—50 s. kg, suured 50—70 s. kg. Ahvenat müügil sorditud suuruse järgi 25—65 s. kg. Rahuldaval kogusel oli müügil veel lutsu 40—50 s. kg ja vimba 40—55 s. kg.

Räimel kalastus andis nõrgemaid saake, mistõttu räimehind püsis kõrgena. Nädala algul 35—38 s. kg, keskmisil päevil 38—45 s. kg ja laupäeval 50—55 s. kg.

Rahuldava tursasaagi ja võrdlemisi madala hinna tõttu valitses tursa järele elav nõudmine. Tursahind püsis terve kala viisi 20—25 s. kg, laupäeval langes 15—20 s. kg, lõigatult (peata ja sisikonnata) 25—30 s. kg, Tartus 20 s. kg. Narvas 35 s. kg.

Tursafilee järele nõudmine tagasihoidlik, müügihind 50—60 s. kg.

Kalakaubahindade noteerimiskomisjoni poolt 19. II k. a. noteeriti järgmised värske kala kokkuostuhinnad:

1) Koha, värske ekspordikõlblik: a)

alates kaal 1—3 kg kr. 1.00, b) alates pikus 38 sm — 1 kg kr. 0.75.

2) Haug, värske ekspordikõlblik valik 0,5—3 kg-mi: a) merehaug — kr. 0.60, b) järvehaug — kr. 0.58.

3) Ahven, värske ekspordikõlblik, alates 60—150 g kr. 0.21, alates 150 g ja raskem kr. 0.35.

4) Tursk, värske ekspordikõlblik: a) suula, kaal alates 1 kg-st kr. 0.10, b) roogitud, ilma peata — 600 gr-st kr. 0.18. Hinnad franko rannik. Tendents kindel.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad s. kg.

	Tallinnas	Tartus	Narvas
	17. II	17. II	16. II
Koha värske I valik	120—150	120—130	140—150
" " II "	100—120	—	—
Siig värske . . .	80—120	100—110	—
Haug " . . .	60—80	50—80	75—85
Latikas " . . .	40—70	35—70	40—90
Ahven " . . .	25—65	25—50	25—55
Linask " . . .	45—60	60	—
Vimb " . . .	40—55	45	—
Kiisk " . . .	—	25	—
Luts " . . .	40—50	38—40	—
Räim " . . .	50—55	38—40	40
Tursk " . . .	15—25	20	35
" filee	50—60	—	—

INFORMATSIOONIOSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

7. veebruaril 1940. a

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i>		1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides	40 931 095,91	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	1 276 088,89
välisraha	4 448 148,79	3. Eritagavarakapital	4 122 865,94
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i>	1 303 258,12	4. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>		a) pangatähed liikvel	60 429 595,—
kaubavekslid	20 170 457,49	b) jooksvad arved:	
põllumajandusl.	2 440 879,69	valitsuse	16 601 498,78
metsatööstusl.	18 887,—	pankade	10 538 991,35
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>		teised	4 028 738,40
valitsusele	—	5. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	31 164 228,58
teistele *)	22 269 488,68		21 987 844,26
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable Property and Equipment</i>	3 449 832,71		
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i>	28 958 524,28		
	128 980 587,82		128 980 587,82

Kattevara vahekord jooksvate kohustustega: } 49,54%
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 747006,21
Includes Ekr. 747.006,21 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

SVEITS.

Sõja mõjud šveitsi väliskaubanduses 1939. a.

Influence of the War on Swiss Foreign Trade in 1939.

Šveitsi 1939. a. väliskaubanduse peamiseks tunnuseks on sisseveo ülekaalu suurenemine. See tendents ilmestas eriti sõjakuid sept.-dets., mil sisseveo suurenemisele kaasus veel väljaveo vähenemine. Šveitsi väliskaubandus on alati (arvatud välja 1916. a.) osutanud sisseveo ülekaalu, mis kõrgseisu saavutas 1932. a. 943 milj. fr-ga. 1939. a. 591,8 milj. fr. suurune sisseveo ülekaal on siiski muret-tekitaavam, kuna samaaegselt on vähenenud tulud välismaale paigutatud kapitalidest ning eriti turismist. Neist tuludest, millised varem aastail katsid sisseveo ülekaalu, ei piisanud enam 1939. a. passiva katteks ning šveitsi rahvuspank pidi kasustama välismaiste tagavaraostude tasumiseks oma kulla- ja deviisivarusid. Selle ja kapitali põgenemise tagajärjel kahanesid šveitsi rahvuspanga kulla- ja deviisidetagavarad 500 milj. fr. 1939. a. sisseveo järsk tõus oli tingitud sõjamajanduse huvides tagavarade soetamisest.

Ka rahvusvahelisele töösitusele rajanevad vääristus- ja paranduskäive osutasid tugevat tagasiminekut sisseveo kui ka väljaveo poole. Liigitades sissevedu ainete järgi näeme, et eriti on kasvanud toitainete, loomasööda ja tööstuslike toorainete käive. Või sissevedu suurenes 160 tn-lt 1938. a. 1430 tn-le 1939. a., kuna munade sissevedu samal ajal vähenes. Valmistoodete alal on suurenenud lennukite, masinate ja riide sissevedu. Ka kivisöe sissevedu on märgatavalt tõusnud, ulatudes 3,97 milj. tn-le 166 milj. fr. väärtuses 1939. a. 3,34 milj. tn. 127 milj. fr. vastu 1938. a. Sisseveetava bensiini kogus vähenes 188 550 tn-le e. a. 200 530 tn. vastu. Samaaegselt suurenes sisseveetud bensiini väärtus hinnatõusu tagajärjel 25,9 milj. fr-lt 26,3 milj. fr-le. Petrooleumi ja määrdõilide sissevedu osutas samuti suurenemist. Seevastu kahanes

autode sissevedu 1180 tk. võrra 3,4 milj. fr. väärtuses.

Väljavedu 1939. a. osutas koguselt 11,7% ja väärtuselt 1,4% tagasiminekut. See tagasimineku, mis haarab kõiki tööstusalasid peale keemiatööstuse, oli tingitud sõjast. Tekstiiltoodete väljavedu 1939. a. oli 8,2 milj. fr. väiksem 1938. a. omast. Tähelepanu väärib asjaolu, et tekstiiltoodete väljavedu 1939. a. sept.-dets. vähenes 18 milj. fr. võrreldes 1938. aasta vastavate kuudega. Metallitööstus- toodete väljavedu 1939. a. kahanes 54,6 milj. fr. Tagasimineku sõjakuid sept.-dets. oli 58,8 milj. fr. Toitainete väljavedu vähenes 1939. a. 0,5 milj. fr., kuna tagasimineku 4 esimesel sõjakuul oli 2,8 milj. fr. Ainult keemiliste ja farmatseutiliste toodete väljavedu on suurenenud väärtuselt 54,8 milj. fr. võrra võrreldes 1938. a.

Ka väliskaubanduse suund on 1939. a. tunduvalt muutunud. Esikohal sisse- kui ka väljaveos seisab Saksa, kuhu Šveits suunab 23,3% ostudest ja 14,8% müükidest. Sisseveos asus Prantsuse 2., Itaalia kolmandal, USA 5. ja Briti 6. kohal. Väljaveos järgnevad Saksale Briti, Prantsuse ja neljandal kohal USA. Itaalia asub alles 5. kohal, olles 1938. a. neljandal kohal.

Suhteliselt kõige enam, nimelt 50%, kasvab Šveitsi sissevedu Belgiast, ulatudes 138,6 milj. fr-le. Sissevedu Prantsusest suurenes 275,3 milj. fr-le, seega 16,7%, Inglisest 13%, Saksast 7,7%. Ainult NSVL-st ja Jaapanist on sissevedu vähenenud. Loomulikult oli see sisseveo väärtuse suurenemine oluliselt mõjustatud hinnatõusust.

Ka väljavedu suurenes paljudesse maisse, eriti USA-se, kuid ka Prantsusse, Hollandi, Britti ja Rootsi. Tagasiminekut osutab väljavedu eriti Saksa, Jaapani ja Hiina.

HOLLAND. Uusi väljaveokeelde Hollandis. — *New Export Prohibitions in Holland.*

1. II jõustus väljaveokeeld järgmiste kaupade suhtes: „cellotex“ ja teised plaadid, valmistatud puust, paberist, paberitooraineist ja

säärasteist kiududest, milliseid kasustatakse katmiseks ja isoleerimiseks, arvatud välja toorpapp ja plaadid, valmistatud jahvatatud

või muul viisil purustatud korgist või korgipuukoorest, puugraniidist, torfiit-, kokoliit-plaadid, kipstahvlid ja plaadid valmistatud tselluloosvillast.

Hollandi karjasaaduste toodang 1939. a. — *Dutch Dairy Output, 1939.*

„Algemeen Handelsblad“ teatel saavutas võitoodang 1939. a. uue rekordtaseme. Meie reides toodeti 104 milj. kg, kuna taluvõitoodangut hinnatakse ca 2 milj. kg. Kogu aastatoodang 106 milj. kg on 7% suurem e. a.-st, ca 23% suurem 1926/33. a. võitoodangust. Ligemale pool toodetud võist on eksporditud, saades keskmise hinnana 82 ct kg.

1939. a. teotes Hollandis 819 meiereid, millised töötlesid 3546 milj. kg piima e. a. 3370 milj. kg vastu, mis tähendab 5½%-st suurenemist. Sellest piimakogusest toodeti 104 (e. a. 97) milj. kg võid, 10,5 (9,5) milj. kg täisrasvajuustu, 63 (63) milj. kg 40%-st juustu, 3,2 (4,4) milj. kg 30%-st juustu ja 16 (17) milj. kg 20%-st juustu. Juustu kogu-

Edasi keelati järgmiste vürtside väljavedu: nelk, muskaatpähklid, vanilje, safran, kõik piprasordid jne.

toodang ulatus seega 93 (94) milj. kg-le. Kondenseeritud täispiima toodang vähenes 86 (88,5) milj. kg-le ja kondenseeritud lahjapiima toodang vähenes 56 (68) milj. kg-le. Seevastu suurenes riiklike toetuste tõttu lahjapiimapulbri toodang 21,3 (13,8) milj. kg-le ehk 45% ja täispiimapulbri toodang 15,6 (14,1) milj. kg-le. Tekstiilkaseiini toodeti 1612 (1479) tn ja laabkaseiini 449 (921) tn. Kondenspiima ja piimapulbri valmistamiseks kasustati rasva 12 (12) milj. kg. Üldse töötleti 120 milj. kg piimarasva, 73% võiks, 17% juustuks ja 10% ülejäänud piimasaaduks.

Margariini-tarvitus 1939. a. oli ca 66 (62) milj. kg, kuna sisemaine võitarvitus oli 46 milj. kr.

BELGIA. Belgia majanduslähirääkimised. — *Belgian Economic Discussions.*

Londonis ja Pariisis belgia esindajatega peetavad majanduslähirääkimised on jõudmas lõpule ja allakirjutamist oodatakse kuuldavasti lähemal ajal. Kokkuleppe sõlmimisega laheneb rida küsimusi, millised kerkisid üles sõjategevuse puhkemisega naaberriiges, tekitades raskeid kahjusid kaubandusele. Uutest kokkulepetest oodatakse olulisi muudatusi belgia majanduses.

Lähirääkimisis Saksaga on seevastu märgata seisakut. Belgia delegatsioon, tulles Berliinist instruksioonide saamiseks, ei ole senini asunud tagasiteele. Kuuldavasti esitati Saksa poolt soove osta Belgiast suuremal arvul raudteevaguneid, kusjuures maksutingimused olevat osutunud mittevastuvõtetaiks. Pealeselle soovivat Saksa osta Belgiast põllumajandussaadusi ja tarbeaineid.

TÜRGI. Odraekspordi katkestamine Türgist. — *Turkey Discontinues Barley Exports.*

Odraekspordijate koondis Istanbulis otsustas katkestada otrade väljaveo. Selle otsusega on ühinenud kõik sadamalinnades teotsevad odraekspordijad. See otsus ei puuduta varemantud, kuid senini täitmata olevaid tel-

limusi, millised kõik täidetakse. Mainitud otsus on üllatav, kuna alles hiljuti Türgi kaubandusminister väitis, et Türgi võivat jätkata täies ulatuses oma teraviljaekspordi.

NORRA. Rootsi-Norra raudteekonverents väljaveo arendamiseks.

Sweden to Export through Norway.

Arvestades rootsi raskeid väljaveoolusid kavatsetakse osa väljavedu suunata raudteel Trondhemi ning siit mereteed kaudu edasi.

Vedude hõlbustamiseks on Rootsi valmis andma Norrale kasustamiseks oma vedureid.

SLOVAKKIA. Vaigutootmine Slovakkias. — *Production of Resin in Slovakia.*

Slovakkias on loomisel riiklik aktsiaselts vaigutootmiseks. Esijoones alustatakse vaigutootmist Malacka ümbruses, kus kasvab ca 250 000 selleks kõlblikku mäнди. Katsed on näidanud, et iga puu annab 1,1 kg vaiku aastas. Hiljem alustatakse vaigutootmist ka sae-

purust ja muist puujättest. Slovakkia aastast kolofooniumitarvidust hinnatakse 2 milj. kr-le. Erilist huvi uue ettevõtte vastu tunnevad slovakkia paberivabrikud, millised muutsid kodumaise kolofooniumitootmise arendes vähemsõltuvaiks välismaast.

HISPAANIA. Tselluloosi sissevedu Hispaaniasse takistatud.

Cellulose Import Difficulties in Spain.

Transpordiraskuste tõttu ei kata imporditud tselluloosikogused ammu enam paberivabrikute tarvitust, mispärast paberitööstus ei suuda maad varustada paberiga vajalisel määral. Seetõttu on valitsus asunud piirama paberitarvitust ja allutanud paberikaubanduse

valjule kontrollile. Samal ajal püüab valitsus igal viisil soodustada tselluloosi sissevedu, et hoiduda paberivabrikute sulgemisest ja katta maale hädavaajalik paberitarvidus. Paberi puuduse tõttu siseturul näitavad paberihinnad vaatamata valitsuse kontrollile tõusutendentsi.

LÄTI.

Ajalehtede ja raamatukappide normimine Lätis.

Newspaper and Book-stall Regulations in Latvia.

Valitsus muutis oma otsusega ajakirjanduse seadust sääraselt, et nüüd avalike asjade ministril on õigus majandusliku hädaolukorra tõttu kokkuleppel kaubandus-tööstusministriga määrata kindlaks ajakirjade ja lehtede for-

maat ja lehekülgede arv. Pealeselle on rationaliseerimis-instituut töötnud välja kava raamatukappide, riulite, kartoteekide jne. normimiseks, mis lähemal ajal võetakse vastavate võimude poolt otsustamisele.

ROOTSI. Rootsis alustas tegevust tarvitatud autoõli puhastamise vabrik.

Reconditioning of Used Motor Oils in Sweden.

Mõne aja eest alustas Rootsis Ulyssunda's (Stokholmi läheduses) tegevust tarvitatud autoõli puhastamise vabrik A. B. Gunnar Westholm'i nime all.

Vabrik on ehitatud nii, et ta maksimaalse koormise juures võib puhastada 6—7 tn tarvitatud autoõli öö päeva jooksul.

Vabriku ehitamisel arvestati, et Rootsi tarvitab aastas 20 000 tn-i autoõli. Umbes 33% sellest läheb ärapõlemise tõttu täiesti kadu-

ma. Säilitada võiks aga 13 000 tn tarvitatud autoõli, millest puhastamise teel saaks 10 000 tn uut, väga head autoõli tagasi. Praeguses oludes tähendab nii suure koguse autoõli taassuundumine rahvamajandusse määratu suurt kasu.

Vabriku praegune toodang on 2500 kg päevas, kuid juba lähemal ajal loodetakse töötleda 4—5 tn öö-päevas.

ITAALIA.

Uus määrus kivisöe tarvitamise piiramiseks.

Italy Restricting Coal Consumption.

Säästu saavutamiseks kivisöe tarvitamisel on korporatsioonide-ministrile antud õigus määrata kindlaaegs tunniajad, mil suurve gaasi-osituse võrgus kuulub alandamisele veesamba

10 mm-ni. Selle kitsenduse alla ei kuulu raviaasutised.

25. IX 39 kindlaksmääratud söehinnad võivad tulla revideerimisele igal kolmel kuul.